

Íme egyik fél által sem célzott eredménye a tulajdonjogfenntartás merev értelmezésének.

b) A hátralékos vételár iránti jogot a tömeggondnok az ügylet határozmányai szerint érvényesítheti.

Ifj. dr. László Arpád.

A korlátolt felelősségű társaságról szóló törvény a gyakorlatban.

Azok az idők, amelyekben a törvény életbelépett, mindenre inkább alkalmasak, mint arra, hogy a tőkeképződésnek ezt az új jogi formáját előmozdítsák. Ennek dacára már néhány nappal a törvény életbelépte után beérkezett az ország első cégbíróságához, a budapesti kir. törvényszékhez az első kérelem korlátolt felelősségű társaság bejegyzése iránt és azóta már mintegy tízre rug az e törvényszéknél bejegyzett kft.-ok száma, egynéhány bejegyzési kérvény pedig most áll elintézés alatt. Sokkal nagyobb volna a már bejegyzett társaságok száma, ha az adó- és illetékkérdés véglegesen szabályozva lenne. Egyelőre a kft. a társulati adórendelet magas adókulcsainak hatálya alatt áll — mint köztudomású, a parlamenthez beterjesztett javaslat a kft-re 10%-os adókulcsot proponál a társulati adó jelenlegi minimális 16%-os kulcs helyett, — míg a társasági szerződés illetéke a m. kir. központi díj- és illetékkiszabási hivatal gyakorlata szerint a törzstőke másfél százaléka. A hivatal ezt a fel fogását a 68.200/1927. P. M. számú rendeletre alapítja, bár e rendeletben korlátolt felelősségű társaságról kifejezetten szó nincs. (Hacsak az 5. §. azon rendelkezését nem vesszük idetartozónak, amely a törzsbetétek osztalékai után ugyanakkora illetéket ír elő, mint a részvények osztalékai után, a törvény a 31. §-ban azonban nem „osztalék”-ról, hanem tiszta nyereségről beszél.) Egyebekben a kft. társasági szerződésére alkalmazott illetéktétel ugyanakkora, mint általában a társasági szerződések illetéktétele és egyenlő a részvénykibocsájtási illetékkel is. A már fentebb említett javaslat ezt az illetéktételt 1%-ra ter vezi leszállítani.

A budapesti törvényszékhez mindeddig egyetlenegy oly ügy sem érkezett, ahol részvénytársaság alakul át korlátolt felelősségű társasággá. Ennek oka nyilván a törvény 103. §-ának 3. pontjában foglalt az a rendelkezés, amely szerint ily átalakuláshoz hites könyvvizsgálótól felülvizsgált mérleg szükséges. Hites könyvvizsgáló pedig mind a mai napig — bár a vizsgabizottság már megalakult — nincs. Az átalakulás lehetőségének ez a kitolása igen jelentős azoknak a kis részvénytársaságoknak a szempontjából, amelyek alaptőkéje az 50.000 pengős minimumot nem éri el és amelyeknek a pénzügyminiszter alaptőkéjük kiegészítésére éppen arra való tekintettel, hogy az 1930. V. t.-c. akkor még nem lépett hatályba, halasztást adott. Úgy tudjuk, hogy a pénzügyminiszterium igen nagy megértéssel kezeli a kér-

dést és megvan a remény, hogy a részvénytársaságok mindaddig halasztást kapnak, amíg megnyílik a praktikus lehetőség is arra, hogy az átalakulás a törvényben előírt módon végbemenjen.

Egy kúriai ítélet a szénjogról és a földtulajdonról. Feltűnő jogelvet mondott ki a m. kir. Kúria P. V. 1891/1930. sz. ítéletében, amely egészen új megvilágításba helyezi a földtulajdonos és a bányavállalkozó közti viszonyt.

Evekkel ezelőtt végrehajtási árverésen eladtak egy körülbelül 3000 holdas földbirtokot, amelyen már 30 év óta olyannyira kiterjedt bányaművelés folyt, hogy a több száz hold terjedelmű bányatelkek és ezeknek alkatrészei, vasút, épületek stb. 15—20 millió aranykorona értéket képviseltek, az évi terrágium pedig sokszor a 80.000 aranykoronát is elérte.

Az árverési feltételek közé, kérelem nélkül be lett iktatva, hogy a „terrágium az árverési vevőt fogja illetni“.

A kir. Kúria szerint a bekebelezett köszénkiaknázási jog fenntartásának csak az a joghatálya van, hogy ezáltal a haszonbérlethez hasonló köszénkiaknázási jog, de nem egyszersmind a szénjog lett fenntartva, amit különben sem lehet szerinte önálló forgalom tárgyává tenni. Ez tagadása annak, hogy a földtulajdonos saját földbirtokán egyuttal bányatulajdonos is lehet.

A köszénkiaknázási jog dologi jog, aminek fenntartását árverés esetén csak akkor lehet mellőzni, ha korábbi rangsorban biztosított hitelezők is vannak és a bekebelezett köszénkiaknázási jog fenntartásával megkísérelt árverésen nem ígérnek be olyan vételárat, amelyből ezeknek követelése kielégíthető.

Téves a m. kir. Kúriának az a felfogása, hogy a köszénkiaknázási jognak fenntartása után — amely a szénhez való jogot kimeríti — szénjogot kellene, vagy lehetne fenntartani. Ennek a felfogásnak nincs törvényes alapja.

Nem lehet vitás, hogy a köszénkiaknázási jognak fenntartásával olyan módon alakul törvény szerint előnytelenül a helyzet az árverési vevőre, hogy neki nem lesz érdekeltsége a szénre.

Ezzel szemben a m. kir. Kúria a köszénkiaknázási jognak fenntartásával történt vétel esetében is szénjogot és terrágiumot ad az árverési vevőnek ép úgy, mintha ez a köszénkiaknázási jognak fenn nem tartásával, tehát szénjoggal együtt vette volna az ingatlant.

Az adott esetben a bányavállalkozó részére nemcsak a kiaknázási lehetősége volt biztosítva, hanem olyannyira jelentékeny bányaművelést is folytatott már, hogy az általa fizetett évi terrágium felért a földbirtok értékének tekintélyes részével.

Ha a kir. Kúria megítélése szerint a köszénkiaknázási jog fenntartása következtében törvény szerint előnytelenül alakuló helyzet a legmesszebbmenő reményt válthatja valóra, vajjon lehetséges-e, hogy ily körülmények közt valaki a köszénkiaknázási jognak fenntartására tekintettel, tartózkodnék a kívánt vételár beígéréstől? Hiszen ha az